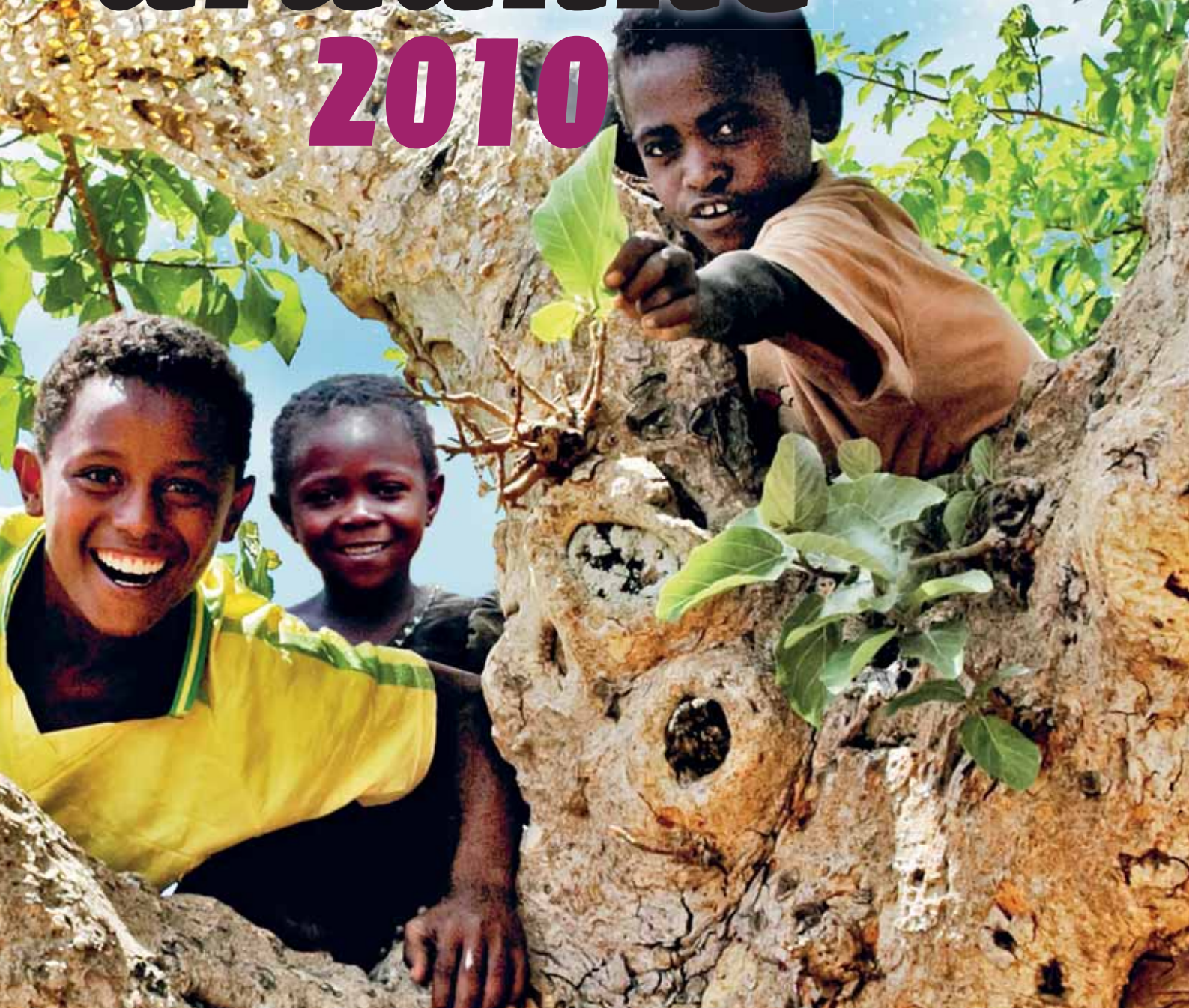

Aasta aruanne 2010

EUROOPA
KOMISJON

***Euroopa Liidu arengu-
ja välisabipoliitika ning selle
rakendamise kohta 2009. aastal***

Euroopa Komisjon

Koostöötalitus EuropeAid

Rue de la Loi 41 | 1049 Brussels, BELGIUM

Fax: + 32 22996407

E-post: europeaid-info@ec.europa.eu

Internet

- <http://ec.europa.eu/world>
- <http://ec.europa.eu/europeaid>
- <http://ec.europa.eu/development>
- http://ec.europa.eu/external_relations

Käesoleva väljaande tagaküljel olev CD-ROM sisaldab 2010. aasta aruande täielikku teksti inglise ja prantsuse keeles, ELi doonorriikide 2009. aasta atlast ning välisabi juhtumite analüüse, trükiseid ja videoid. Aruande täielik tekst prantsuse ja inglise keeles ning aruande tähtsamate osade kokkuvõte Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles on kättesaadavad ka internetiaadressil

- http://ec.europa.eu/europeaid/multimedia/publications/publications/annual-reports/2010_en.htm

Mõlemat väljaannet on võimalik saada trükisena. Taotlus tuleb esitada e-posti aadressil europeaid-info@ec.europa.eu

Tähtsamate osade kokkuvõte
2010

Euroopa Komisjon ega üksi tema nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas väljaandes esitatud teabe kasutamise eest.

Kõik fotod © EL, v. a C. Graz (lk 8).

© Euroopa Liit, 2010

Paljundamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.

Kataloogimisandmed on väljaande lõpus.

Avaldamiseks ettevalmistamine: Tipik Communication Agency.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2010

Trükitud Belgias, september 2010.

Trükitud taaskasutatud paberile, millele on antud ELi joonestuspaberi ökomärgis (www.ecolabel.eu).

Eessõna

2009. aastal oli Euroopa Liit, st 27 liikmesriiki ja Euroopa Komisjon, taas kord suurim arenguabi andja. Tema arvele jäi rohkem kui pool üleilmsest ametlikust arenguabist, mis moodustas kokku 48,2 miljardit eurot. Sellest summast maksis 10 miljardit eurot välja komisjon. Võime selle üle uhked olla, sest on saavutatud märgatavat edu aastatuhande eesmärkide ja vaesuse leevendamise osas.

2009. aasta oli kogu maailmas raske. Toidukriisi põhjustatud probleeme võimendasid veel finants- ja majanduskriis, mis mõjus rängalt kõikidele, eriti arengumaadele. Seepärast pidi EL kiiresti ja tulemuslikult reageerima.

ELi võetud meetmed olid kaugeleulatuvad ja mitmekesised. 215 miljonit eurot eraldati selleks, et aidata 11 Aafrika ja kahel Kariibi mere riigil vähendada 2009. aasta eelarve puudujääki. Miljardi euro suurune ELi toiduainete rahastamisvahend võeti kasutusele 2008. aasta lõpus, et aidata kaasa toidukriisi leevendamisele. 2009. aasta lõpuks oli sellest eraldatud 837 miljonit eurot, et aidata kõige suurema puuduse alla kannatavaid riike. EL võttis ka kohustuse eraldada järgmise kolme aasta jooksul 7,2 miljardit eurot, millest toetatakse arengumaid kliimamuutustega kohanemisel ning üleminekul vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitavatele arengustrateegiatele.

Selle abi andmise viis ja mõju on erakordselt olulised. Komisjon jätkas abi tõhustamist, kasutades riikide olemasolevaid abi jagamise kanaleid, abi andjate tegevuse paremat kooskõlastamist ja kõrgema kvaliteediga tehnilist koostööd. Komisjon on kõrgetasemelistel foorumitel heakskiidetud abi tõhustamise algatuste rakendamisel esirinnas ning käivitanud ja kooskõlastanud liikmesriikide vahelise sünergia tõhustamist.

Komisjon jätkas 2009. aastal suhete tugevdamist partneritega kogu maailmas, kehtestades ELi ja Ladina-Ameerika suhete uue poliitilise raamistiku, tõhustades Aafrika ja ELi ühisstrateegiat ja korraldades ELi ja Pakistani esimese tippkohtumise.

Peamine prioriteet on endiselt aastatuhande arengueesmärkide saavutamine. Et aidata kaasa 2010. aasta arutelude kujundamisele ja pidades silmas eriti septembris 2010 toimuvat aastatuhande arengueesmärkide läbivaatamise tippkohtumist, koostas komisjon ettevalmistavad dokumendid sellistes aastatuhande arengueesmärkide inimarengut käsitlevates tuumikvaldkondades nagu tervishoid, haridus ja sooline võrdõiguslikkus.

Käesoleva aruande avaldamine annab meile võimaluse võtta kokku tehtud edusammud ja kaaluda, mida saaks edaspidi paremini teha. Sellised on minu eesmärgid poliitika kujundamisel arengu uue aastakümne jaoks.

Andris Piebalgs
Euroopa Komisjoni arenguvolinik

Üleilmsetele probleemidele reageerimine

2009. aasta oli kogu maailmas raske. 2007.–2008. aasta toiduainete hinnakriisi mõju süvendas majandus- ja finantskriis, mille tagajärjel tekkis maailmas majanduslangus. Euroopa Liit tegutses oma partnerriikide mõjutanud negatiivsete mõjude leevendamisel kiiresti. Euroopa Liit tõhustas ka jõupingutusi, tagamaks, et kõnealused kriisid ei seaks ohtu aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks viimastel aastatel tehtud edusamme.

2008. aasta lõpul toiduainete hinnakriisiga tegelemiseks loodud ELi toiduainete rahastamisvahendist sai platvorm konkreetsete meetmete võtmiseks. Rahastamisvahendisse suunatud 1 miljardist eurost oli 2009. aasta lõpuks eraldatud 837 miljoni euro suurune summa. Rahastamisvahendi eesmärk on ületada hädaabi ning keskmise pikkuse ja pikaajalise arenguabi vaheline kriitiline tühik. 2008. aasta teises pooles alanud majandus- ja finantskriis muutis olukorda halvemaks, seda eriti vaesemates riikides. Arvatakse, et kriiside tõttu langeb arengumaades 40 kuni 80 miljonit inimest absoluutsesse vaesusse. Euroopa Komisjoni 2009. aasta aprilli ettepanekute alusel lepiti kokku terviklikes, õigeaegsetes, suunatud ja kooskõlastatud meetmetes¹. Selle tulemusena eraldati juba aasta lõpuks haavatavate riikide jaoks mõeldud FLEX-mehhanismi raames 215 miljonit eurot, et aidata 11 Aafrika ja kahel Kariibi mere riigil vähendada 2009. aasta eelarve puudujääki. 160 miljonit eurot maksti välja 2009. aasta lõpuks, ülejäänud 55 miljonit eurot 2010. aasta esimeses kvartalis. Lisaks sellele koostati riikide strateegiadokumentide 2009. aasta vahekokkuvõtte täpselt õigel ajal, mis võimaldas ELil kohandada individuaalseid koostööprogramme vastavalt tegelikule olukorrale.

Euroopa Komisjon võttis erinevatel rahvusvahelistel foorumitel (eelkõige G8, G20 ja ÜRO) ennetava rolli, tagamaks, et arvestataks finants- ja

majanduskriisi mõjudega vaesematele riikidele ning nende riikide toetamiseks võetaks konkreetseid meetmeid.

2009. aastal suurendati ka jõupingutusi kliimamuutustest tulenevate mõjudega tegelemiseks. 2009. aasta detsembris toimunud Kopenhaageni kliimaläbirääkimiste ettevalmistamisel tõhustas EL koostööd ja dialoogi arengumaadest partneritega. Komisjon koostas arengumaade kliimamuutuste vastase võitluse toetamiseks teatise „Euroopa ettepanek Kopenhaageni kokkuleppeks: kliimamuutuste vastu võitlemise rahvusvahelise rahastamise suurendamine”². Detsembris leppis EL ajavahemikuks 2010–2012 kokku kiire rahastamise summas 2,4 miljardit eurot, millest toetatatakse arengumaid kliimamuutustega kohanemisel ning üleminekul vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitavatele arengustrateegiatele. Eesmärk oli ka valmistada arengumaid ette olema valmis käsitlema 2012. aasta järgsele perioodile leevendamiseks ja kohandamiseks eraldatud suuremaid summasid. 2009. aastal eraldati ülemaailmsele kliimamuutuste liidule 35 miljonit eurot kliimamuutuste suhtes kõige haavatavamate riikide toetamiseks. Sellisteks riikideks on eelkõige vähim arenenud riigid ja arengumaadest väikesed saareriigid. 2009. aasta veebruaris avaldati teatis „Arengumaades katastroofiohu vähendamise toetamist käsitlev ELi strateegia”³. Strateegia eesmärk on vähendada katastroofide mõju kõige haavatavamatele riikidele.

Aktiivsed kontaktid üle maailma

2009. aastal toimusid Euroopa Liidu tippkohtumised selliste üleilmselt oluliste partneritega nagu Hiina, India ja Venemaa.

Poliitilised suhted Ladina-Ameerikaga tugevenesid samuti 2009. aastal. Septembris võttis komisjon vastu teatise, millega kehtestati ELi ja Ladina-Ameerika suhete uus poliitiline raamistik. Detsembris võeti vastu 10,8 miljoni euro suurune Ladina-Ameerika investeerimisrahastu, millega

1 Dokumendis „Arenguriikide toetamine kriisiga toimetulemiseks”.

2 KOM(2009)475 (lõplik), 10.9.2009.

3 KOM(2009)84 (lõplik), 23.2.2009.

soovitakse ligi meelitada täiendavaid investeringuid transpordi-, energeetika- ja keskkonnasektorisse ning toetada sotsiaal- ja erasektorit.

Cotonou lepingu teist läbivaatamist käsitlevad läbirääkimised Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidega algatati 2009. aasta mais. Aasta jooksul alustati ka 10. EAFi vahekokkuvõtte koostamisega, mis hõlmab siiani tehtud edusamme ning asjaomaste riikide koostööstrateegia ja eraldiste ajakohastamist.

Strateegilist partnerlust Aafrikaga tõhustati Aafrika ja ELi ühisstrateegia raames, et leida ühiselt lahendus Euroopa ja Aafrika ning üleilmsetele probleemidele. Tõhustati poliitilist dialoogi ning kaheksa temaatilise partnerluse rakendamise tegevuskava koostamisel saavutatud edusammudest said kasu mõlemad maailmajaod.

Toetudes Lõuna-Aafrika aktiivsele osalemisele konfliktide lahendamisel Aafrikas, tõhustasid EL ja Lõuna-Aafrika 2009. aastal märkimisväärselt rahu- ja julgeolekuküsimusi hõlmavat omavahelist dialoogi.

Esimene ELi ja Pakistani tippkohtumine leidis aset 2009. aasta juunis Brüsselis. EL viis 2009. aasta novembris lõpule ka partnerlus- ja koostöölepingu läbirääkimised Iraagiga. Leping kavatakse sõlmida 2010. aastal ning sellest saab esimene ELi ja Iraagi vaheliste lepinguliste suhete alus.

Euroopa naabruspoliitika raames rahastati aastatel 2008–2009 naabruspoliitika investeerimistrahastu kaudu 25 projekti transpordi-, energeetika-, keskkonna- ning sotsiaal- ja erasektoris kokku 170 miljoni euro ulatuses. Rahastu abil suudeti koguda rahvusvahelistelt finantsinstitutsioonidelt 7,35 miljardi euro ulatuses investeringuid.

Aastatuhande arengueesmärkide saavutamise suunas

Erinevate aastatuhande arengueesmärkide ja näitajate saavutamisel on viimastel aastatel tehtud edusamme. Tehtud edusammud on siiski ebahühtlased ning teatavates riikides ja piirkondades, eelkõige Sahara-taguses Aafrikas valitseb mahajäämus. Lisaks sellele ohustab pidevat arengut üleilmne majanduskriis koos kliimamuutuste ja eelnevate toidu- ning kütusekriiside järelmõjudega.

2009. aastal koostas Euroopa Komisjon ettevalmistavad dokumendid sellistes aastatuhande arengueesmärkide inimarengut käsitlevates tuumikvaldkondades nagu tervishoid, haridus ja sooline võrdõiguslikkus. Nimetatud strateegiate vastuvõtmine 2010. aastal hakkab kujundama aastatuhande arengueesmärke käsitlevat ELi sise-debatti ning annab oma osa ELi panusest 2010. aasta septembris toimuval ÜRO aastatuhande

arengueesmärkide läbivaatamise tippkohtumisel. Komisjon soovib, et ELis lepitaks kokku terviklikus lähenemisviisis, millega kiirendada aastatuhande arengueesmärkide saavutamist 2015. aastaks ning selles, kuidas konsolideerida majanduskasvu, et muuta see jätkusuutlikuks. Lisaks sellele käsitleti mitut algatust nagu näiteks paremat maksuhaldust arenguriikides käsitletud teatis ning toiduga kindlustatust käsitlevate temaatiliste strateegiate läbivaatamine.

Komisjon toetas tervishoiu, hariduse, tööhõive, sotsiaalkaitse ja kultuuri valdkondi erinevate vahendite ja kanalite, sealhulgas eelarvetoetuste kaudu, eesmärgiga tugevdada riiklike süsteeme ning kohandada abi riikliku poliitika suhtes.

Kaitseüstimine on lapse tervise pant

Kuna kaitseüstimine on vähe levinud, sureb Nigeerias rohkem lapsi sellistesse haigustesse nagu leetrid. 2004. aasta juunist on Euroopa Komisjon aidanud tavapärase kaitseüstimiste levikut tõsta, rahastades kaitseüstimise tõhustamiseks partnerlusprojekti, millega aidatakse valitsustel tõhustada vaksineerimisteenuste haldamist, suurendada teadlikkust, parandada tervishoiutöötajate oskusi ning soodustada koostööd muude sidusrühmadega.

Tänu sellele projektile on tavapärase kaitseüstimistega hõlmatud juba rohkem kui 80 % elanikkonnast varasema 1,7 % asemel ja koolitust on saanud 6 000 tervishoiutöötajat.

Ülemaailmse AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fondi (GFATM) juhatase liikme ning ELi kui olulise toetaja (ajavahemikus 2002–2009 872,5 miljonit eurot) esindajana jätkas komisjon kõnealusel algatusel aktiivset osalemist ning osales aktiivselt ka ülemaailmse vaksineerimise ja immuniseerimise liidu (GAVI) tegevuses. Kiiralgatuse „Haridus kõigile” juhatase alalise liikmena keskendus komisjon abi tõhususele, nõrkade riikide vajadustele ning valitsemistavaga seotud küsimustele.

Komisjon on kahekordistanud soolist võrdõiguslikkust käsitlevate aastatuhande arengueesmärkide saavutamise seotud jõupingutusi. 2009. aastal toetati valitsusväliseid osalejaid, kes tegelesid täiskasvanute kirjaoskamatus vastase võitlusega ja naiste omandiõiguse edendamisega.

Kooskõlas seitsmenda aastatuhande arengueesmärgiga keskendus komisjon ka olulistele keskkonnaküsimustele nagu kliimamuutused, kõrbestumine, bioloogiline mitmekesisus, kalavarud ja metsade säilitamine.

Jätkus ka toetuse andmine arengumaades mitmepoolsete keskkonnalepingute rakendamise suutlikkuse suurendamiseks.

Hariduse edendamine Indias

ELi rahastamine (200 miljonit eurot aastateks 2001–2010) India valitsuse käivitatud üleriiklikule programmile aitab parandada haridussüsteemi, et pakkuda kaheksa-aastast kvaliteetset põhiharidust kõikidele lastele.

Teiste abiandjatega partnerluses teostatava programmiga on vähendatud koolis mitte käivate 6–14aastaste laste arvu 25 miljonilt 14 miljonile. Paranenud on ka tütarlaste haridusvõimalused: aastatel 2001–2006 astus kooli 78 % tütarlastest. Värvati 100 000 õpetajat, ehitati 77 342 kooli ja pärast algkooli põhikoolis õpinguid jätkavate laste arv tõusis 75 %lt 87 %le.

Aasta jooksul jätkas komisjon jõupingutuste tegemist, et parandada arengumaade käsutuses olevate aastatuhande arengueesmärke käsitlevate andmete kättesaadavust ja kvaliteeti. Teostati andmete kontroll ja toetati arengumaade statistikaalase suutlikkuse parandamist. Olukord on palju parem kui eelmistel aastatel, kuid aastatuhande arengueesmärkide hindamisel kasutatud näitajate puhul esineb märkimisväärseid puudusi.

Poliitika asjakohasus ja suunatus

Euroopa konsensus arengu küsimuses⁴ sätestatakse esimest korda ELi ja liikmeriikide ühine nägemus arengust. Konsensus peamisteks komponentideks on: ulatuslikum ja tõhusam abi, poliitikavaldkondade paranenud arengusidusus ning keskendumine Aafrikale. 2009. aastal, neli aastat pärast vastuvõtmist, teostas komisjon kõnealuse konsensusi rakendamise esialgse hindamise, millest on saanud laialdaselt heakskiidetud ja väärtuslik võrdluspunkt kõigi arenguküsimustega tegelejate seas.

Ainuüksi abist ei piisa, et aidata vaesematel riikidel areneda ning komisjon on viimastel aastatel üritanud tagada, et kõik ELi strateegiad oleksid kooskõlas aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks tehtavate jõupingutustega. Seetõttu ongi poliitikavaldkondade arengusidusus täiendav ja vajalik tugi arengule.

2009. aasta septembris avaldas komisjon teise olulise aruande, mis hõlmas 12 arengut mõjutavat poliitikavaldkonda. Nendeks valdkondadeks on kaubandus, keskkond, kliimamuutused, julgeolek, põllumajandus, kalandus, globaliseerumise sotsiaalne mõõde, tööhõive ja inimväärne töö, ränne, teadusuuringud ja innovatsioon, infoühiskond, transport ja energeetika. Komisjon otsib arengueesmärkidega sobivat positiivset sünergia ka maksukorralduse hea juhtimistava valdkonnas.

Aruandest nähtub selgelt, milline tugev mõju on ELi erinevatel strateegiatel, menetlustel ja vahenditel arengumaadele. Teadusuuringute, keskkonna ja energeetika valdkonnas on ELi strateegiad olnud eriti edukad. EL ja arengumaad

⁴ Komisjoni ja Euroopa Parlamendi president ning nõukogu eesistuja kinnistasid konsensusi 2005. aasta detsembris.

teevad teadusuuringute valdkonnas koostööd arengumaadele huvipakkuvates küsimustes nagu tervishoid ja toiduga kindlustatus. Arengumaade teadlasi kutsutakse osalema teadusprogrammides ja liikuvuskavades. Keskkonna valdkonnas on EL võtnud maailma metsade kaitsmisel liidriolli. Võitlemaks ebaseadusliku metsaraiega, impordib EL metsaõigusnormide täitmise järelevalvet, metsahaldust ja puidukaubandust (FLEGT) käsitleva algatuse raames oma partnerriikidelt ainult sertifitseeritud puitu. Energeetika sektoris stimuleerib taastuvenergia direktiiviga võetud siduv eesmärk (2020. aastaks peab 20% energiast tulema taastuvatest energiaallikatest) biokütuste ekspordi arengumaadest. Jätkusuutlik kava kohustab biokütuse importijaid täitma keskkonnanõudeid ning andma aru võimalike negatiivsete majanduslike ja sotsiaalsete mõjude kohta kolmandates riikides.

Toetudes kõnealustele kogemustele, kinnitas⁵ ministrite nõukogu 2009. aasta novembris olemasoleva 12 poliitikavaldkonna raames viis prioriteetsset valdkonda: kaubandus ja rahandus, kliimamuutused, toiduga kindlustatus, ränne ning rahu ja julgeolek.

ELi välispoliitika arengukeskemaks muutmisega peab kaasnema arengumaades usaldusväärse siseriikliku poliitika rakendamine. ELi jaoks on valitsemistaval investeerimiskeskonnana ja riigi rahanduse juhtimise parandamise, korruptsiooni vähendamise, parema maksuhalduse, arengumeetmeteks tulude kogumise ning vastutuse ja stabiilsuse tõhustamiseks asutuste kontrollimehhanismide tugevdamise kaudu vaesuse vastu võitlemisel oluline tähtsus. Teadvustades, et demokraatliku valitsemistava tõhustamine on iga riigi siseküsimus, on komisjon kindlalt otsustanud tegeleda demokraatliku valitsemistava küsimusega nii eraldiseisva poliitikavaldkonnana kui ka valdkondadeülese küsimusena, mis on seotud kõigi programmide ja valdkondadega. EL tõstatab partnerriikidega peetavatel poliitilistel ja inimõigusi käsitlevatel dialoogidel regulaarselt näiteks soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õigustega seotud küsimusi. Mõnedes riikides toetab komisjon projekte, mille raames tegeletakse relvakonfliktidest mõjutatud laste ja laste vastu suunatud vägivallega seotud küsimustega. 2009. aastal korraldati esimest korda põlisrahvaid, vähemusi ja kastasüsteemil põhinevat diskrimineerimist käsitlev piirkondlik töötuba, mis keskendus Lõuna- ja Kagu-Aasiale. Hea valitsemistava ja inimõiguste austamine partnerriikides mitte ainult ei paranda ELi abi kvaliteeti, vaid need kuuluvad ka ELi põhiväärtuste hulka.

Euroopa Liidu abi - Rohkem ja tõhusam

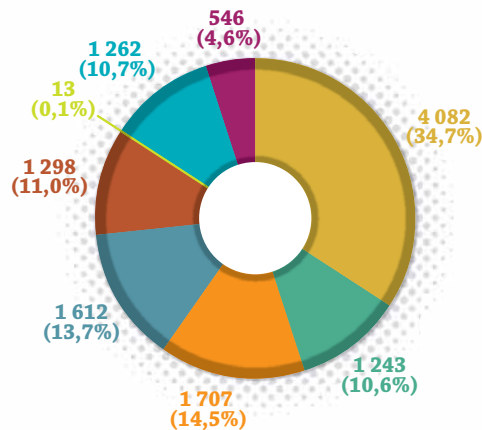
EL (27 liikmesriiki ja Euroopa Komisjon) oli 2009. aastal jälle suurim arenguabi andja, tema arvele jäi rohkem kui pool⁶ üleilmsest ametlikust arenguabist (48,2 miljardit eurot). Komisjon eraldas 12 miljardit eurot ja maksis välja 10 miljardit eurot.

Komisjon jätkas 2009. aastal oma abi tõhustamist. Komisjon on olnud Majanduskoostöö ja arengu organisatsiooni arenguabi komitee korraldatud abitõhusust käsitletud kõrgetasemelistel foorumitel heakskiidetud algatuste rakendamisel esirinnas. Järgmiseks, 2011. aastal Seouli korraldatavaks foorumiks edusammude kiirendamiseks ja konkreetsete tulemuste näitamiseks on komisjon käivitanud ja kooskõlastanud liikmesriikide vahelise sünergia tõhustamist. See võimaldas nõukogul 2009. aasta novembris heaks kiita ELi tegevusraamistik, mis keskendub kolmele peamisele abitõhususe prioriteedile, mis lepiti kokku eelmisel foorumil Accras 2008. aastal: abi killustatuse vähendamine tööjaotuse kaudu, riigipõhiste süsteemide kasutamise suurendamine ja

JOONIS 1

Ametliku arenguabi jaotus sektoritekaupa

2009. aasta kulukohustused (miljonites eurodes)

- Sotsiaalne infrastruktuur: haridus, tervishoid, vesi, valitsus ja kodanikuühiskond, muu
- Majanduslik infrastruktuur ja teenused: transport, side, energeetika, muud teenused
- Tootmine: põllumajandus, metsandus ja kalandus, tööstus, kaevandus ja ehitus, kaubandus ja turism
- Mitu valdkonda või valdkondadevaheline: keskkond, muu
- Elarvetoetus, toiduabi, toiduga kindlustatus
- Võlgnevusega seotud meetmed
- Hädaabi, ülesehitusabi
- Muu või mittesihotstarbelised: halduskulud, abi VVOdele, mittesihotstarbelised

Ametliku arenguabi vahendid, mida haldab Euroopa Komisjon

⁵ Arengupoliitika sidusus: tervet Euroopa Liitu hõlmava poliitikaraamistiku kehtestamine, (KOM(2009)458 (lõplik).

⁶ Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni Arenguabi Komitee liikmete hulka kuuluvad 15 ELi liikmesriiki moodustavast 56% kõigist arenguabi komitee liikmetest.

tehnilise koostöö kvaliteedi parandamine. Selles kontekstis võttis komisjon 2009. aasta jaanuaris vastu kauguleulatava tegevuskava.

Komisjon eelistab jätkuvalt abi andmist eelarvetuetuste vormis (vt allpool) ning korraldas ümber tehnilise abi andmise korra, muutes abist saadava kasu jätkusuutlikumaks. Komisjon teeb abiandjatega tihedamat koostööd ning isegi delegeerib ELi liikmesriikidele teatavate ELi toetusprogrammide rakendamise. EL andis erakordses ulatuses sidumata abi ning muutis ka oma suhtumist abi sidumisse teatavate tingimustega. Samuti võttis komisjon meetmeid muutmaks abi prognoositavamaks ja läbipaistvamaks.

Komisjon teeb tihedat koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide, eelkõige ÜRO ja Maailmapangaga. 2009. aastal sõlmiti ÜROga lepinguid kokku 935 miljoni euro ulatuses, mis moodustab umbes 10% ELi abikohustustest. Maailmapangaga sõlmitud lepingute kogusumma ulatus 469 miljoni euroni. Kuigi kõnealuseid vahendeid haldavad rahvusvahelised organisatsioonid vastavalt nende enda menetlustele, kontrollib komisjon, et vahendeid hallatakse korrektselt vastavalt ELi standarditele ja vajaduse korral ka menetlustele. ÜRO, Maailmapanga grupi ja Rahvusvahelise Valuutafondiga (IMF) kirjutati 2009. aastal alla kõnealuste kontrollide suuniseid käsitlevad kokkulepped. IMFiga sõlmitud kokkulepe lihtsustas rahapesuvastaste programmide raames komisjoni ja IMFi vahelist koostööd.

Euroopa Komisjoni ja kohalike omavalitsuste vahelise koostööga seoses leidis 2009. aastal aset komisjoni 2008. aasta teatises „Kohalikud omavalitsused: arenguprotsessi osalised”⁷ kindlaks määratud strateegia esimesed rakendamisetapid. Esimene detsentraliseeritud koostöö konverents tõi kokku rohkem kui 300 ELi ja arengumaade kohalike omavalitsuste esindajat ning see toimus 2009. aasta detsembris Brüsselis. Kogu aasta vältel jätkati koostööd valitsusväliste osalejatega, kaasates neid nii arengustrateegiate koostamisse kui ka arengumeetmete rakendamisse.

Eelarvetuetuse andmine

Kooskõlas kohaliku vastutuse suurendamise, partnerriikides suutlikkuse arendamise edendamise, abi andmise riikliku poliitikaga vastavusse viimise tagamise ja abiandmise kulude vähendamisega on komisjoni eelistatuim abi andmise vorm eelarvetuetused.

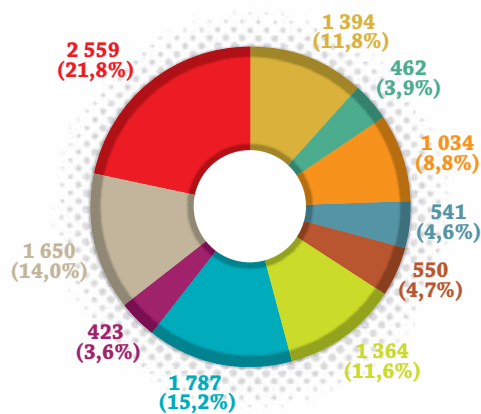
Eelarvetuetus on mehhanism, mille raames vahendid kantakse üle abisaaja riigi riigikassasse tingimusel, et kõik makse tegemiseks vajalikud tingimused on täidetud. 2009. aastal eraldas komisjon sellisel viisil väliskoostööle⁸ 2,4 miljardi

euro ulatuses ELi abi. Vahendid eraldatakse kas üldise eelarvetuetusena, millega toetatakse riiklike arengupoliitikate/strateegiate rakendamist, või valdkondlike eelarvetuetustena, millega toetatakse partnerriigis asjaomast valdkonda.

2009. aastal moodustasid üldised eelarvetuetused kõigist uutest eelarvetuetuse meetmetega seotud kulukohustustest 35% ehk ulatusid 869 miljoni euroni. Kõik 23 abisaajariiki olid AKV riigid. 2009. aastal tehti umbes 10% uutest üldistest eelarvetuetustest nõrkadesse riikidesse (vt joonis).

Valdkondlike eelarvetuetuste kasutamine kasvas 2009. aastal mõnevõrra. Valdkondlike eelarvetuetuste kulukohustuste kogusumma ulatus 1,6 miljardi euroni, mis moodustas 2009. aastal võetud uutest eelarvetuetuse meetmetest ligikaudu 65%. Valdkondlike eelarvetuetusi kasutati praktiliselt kõigis uutest eelarvetuetuse meetmetes, mis jäid väljapoole AKV piirkonda. ELi naabruskonna riikides ja Lõuna-Aafrikas on eelarvetuetuse meetmed keskendunud kutseharidusele ja koolitusele, riiklikule tervishoiusüsteemi reformile, vee- ja reoveemajandusele, transpordile, keskkonnale, tööhõivele ning algharidusele. Aasia riikide puhul kuulusid kõik kulukohustused sotsiaalvaldkonda.

JOONIS 2 Euroopa Konsensus-ELi arengukoostööga seotud valdkonnad
2009. aasta kulukohustused (miljonites eurodes)

- Valitsemine ning majandus- ja institutsionaalsete reformide toetamine
- Kaubandus ja piirkondlik integratsioon
- Infrastruktuur ja transport
- Vesi ja energeetika
- Sotsiaalne ühtekuuluvus ja tööhõive
- Inim- ja sotsiaalareng
- Maaelu areng, territoriaalne planeerimine, põllumajandus ja toiduga kindlustatus
- Keskkonna ja loodusvarade säästev majandamine
- Konfliktide ennetamine ja nõrgad riigid
- Mitu valdkonda

Ametliku arenguabi vahendid, mida haldab Euroopa Komisjon

7 KOM(2008)626 (lõplik), 8.10.2008.

8 See hõlmab ainult koostöötalitus EuropeAidi hallatud abi.

Ladina-Ameerika riikide puhul olid need seotud hariduse ja sotsiaalse ühtekuuluvusega. AKV piirkonnas keskendusid valdkondlikud eelarvetoetused traditsioonilistele valdkondadele (teed, tervishoid ja haridus) ja ka mõnedele uutele valdkondadele nagu detsentraliseeritud põllumajandus ja inimressursside arendamine.

Majanduskoostöö ja arengu organisatsiooni arenguabi komiteele esitatud aruande alusel katsetab EL praegu uut eelarvetoetuste hindamise metoodikat. Katsehindamised toimusid 2009. aastal Tuneesias, Malis ja Sambias. Kui katsetuste tulemused on positiivsed, võetakse ühtlustatud hindamismenetlusi võimaldav metoodika abisaaja riikides kasutusele alates 2011. aasta keskpaigast.

2009. aastal lõpule viidud komisjoni geograafilised hindamised näitavad, et peaaegu kõigis riikides ja piirkondades mõjutas üleminek eelarvetoetustele positiivselt näiteks dialoogi partnerriiikidega, abiandjate tegevuse koordineerimist, avaliku sektori finantsjuhtimist ja poliitilisi reforme abi saavates riikides. Kõnealuste tulemuste aluseks on siiski piiratud arv juhtumeid ning seetõttu ei saa teha üldistusi.

Riigi rahanduse juhtimise tõhustamine on eelarvetoetuste andmise seisukohalt jätkuvalt oluline, et valitsused kasutaksid eelarvet Euroopa maksumaksjate ja elanikkonna huvides vastutustundlikult. Komisjoni ja Maailmapanga ning mõnede teiste organisatsioonidega koostöös välja töötatud riiklike kulutuste ja finantsaruandluse hindamisvahendit kasutatakse mõõtmaks seda, kas riigid on oma rahanduse juhtimise raames edusamme teinud. 2005. aasta juunist kuni 2009. aasta lõpuni teostati riiklike kulutuste ja finantsaruandluse hindamisi 105 riigis, millest 62 kuulusid AKV piirkonda. Hindamine hõlmas peaaegu kõiki riike, keda toetatakse ELi eelarvetoetustest.

Komisjoni töötajate suutlikkuse parandamiseks korraldatakse koolitusi, et nad oskaksid eelarvetoetuste programme koostada ja rakendada. Nimetatud koolitused on tavaliselt avatud ka partnervalitsuste ametnikele ja teiste abiandvate organisatsioonide töötajatele.

Euroopa Komisjon on arvamisel, et mõnede kriisi- või konfliktijärgses olukorras olevate nõrkade riikide puhul on eelarvetoetused kõige sobivam abivorm isegi juhul, kui need riigid ei täida vastavaid kriteeriume. Komisjoni arvates saab eelarvetoetustega lihtsustada stabiliseerimist ning vältida edasist majandusliku ja poliitilise olukorra halvenemist. Seetõttu koostas komisjon 2009. aastal uued suunised, et kohendada eelarvetoetuste saamise kriteeriume vastavalt olukorrale. Selle tulemusena koostatakse eelarvetoetuste programmid riske vähendades, tagades samal ajal kohe pärast kriisiolukorda tekkivate võimaluste asjakohase kasutamise.

Täiendava teabe saamiseks vt täieliku aruande peatükki „Budget support”.

Tulemustele suunatud töö

Komisjon teeb suuri jõupingutusi, et mõõta oma arengukoostöö meetmete mõju. Tegemist on olulise prioriteediga, mida jagavad ka teised abiandjad. See aitab suunata abi sinna, kus sellest on kõige rohkem kasu. Praeguseni on enamik abiandjaid keskendunud sisendile, kulutamisele ja tehnilistele iseärasustele, mitte tulemustele, mõjule ja jätkusuutlikkusele. Projektide ja programmide tulemuste, mõju ja jätkusuutlikkuse mõõtmine on väga oluline, et hinnata abi mõju tegeliku vaesuse kaotamisele.

Komisjon on viimastel aastatel püüdnud tõsta abi rakendamise, kvaliteedikontrolli, aruandluse ja tulemuste seire taset. Komisjon on algatanud menetluste reformi, et neid lihtsustada ning keskendada rohkem kvaliteedile ja tulemustele. Samuti soovitakse menetlused viia kooskõlla abi tõhusust käsitlevate rahvusvaheliselt kokkulepitud eesmärkidega. Komisjon on välja töötanud ka abisaajate ja muude abiandjatega sõlmitavate partnerluste dünaamilisemad vormid ning lihtsustanud menetlusi ja selgitanud abiandmise ja rakendamise eeskirju.

2009. aastal keskendusid jõupingutused järgmistele punktidele:

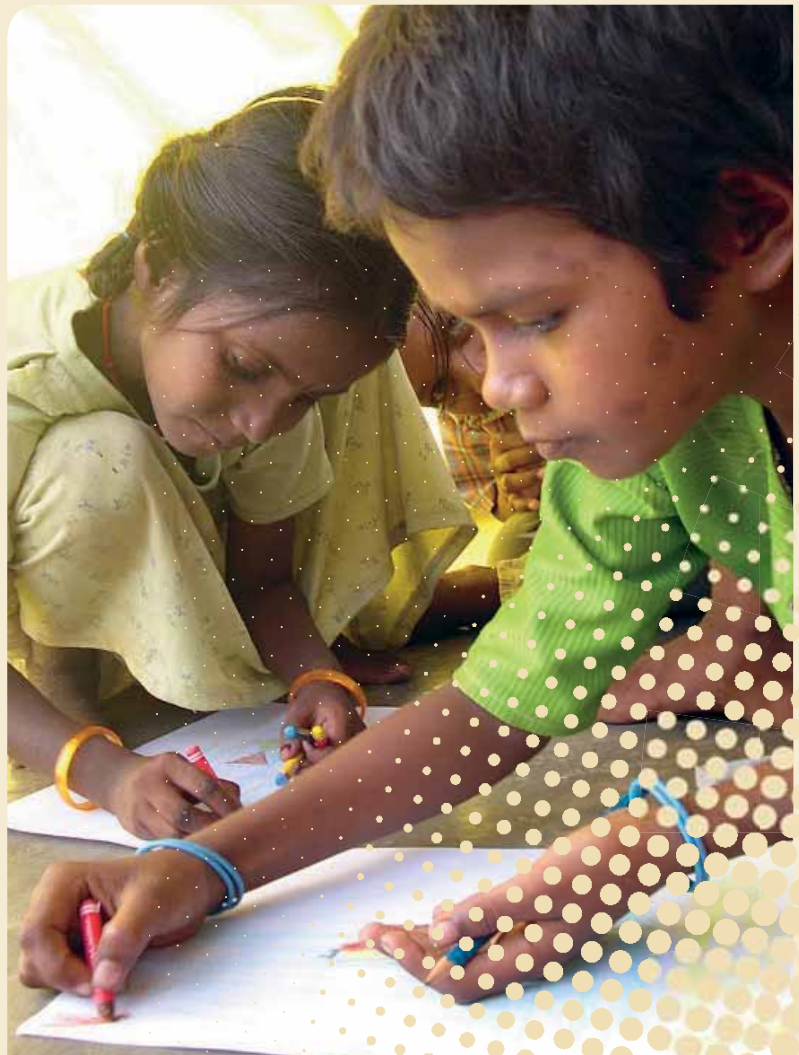
- Abi tõhusust parandava komisjoni tehnilise koostöö reformi rakendamine. Kõnealusel etapil olid peamisteks punktideks suuniste väljatöötamine ja reformi tulemuste seiresüsteemi loomine.
- Mitme metoodilise vahendi kasutusele võtmine 2009. aastal, et lihtsustada ja ühtlustada ELi välisabi rakendamist.
- Peakorteri ja delegatsiooni tasandil välisabi andmisega seotud töötajate oskuste ja suutlikkuse arendamine.
- Projekti projekteerimisetapil rakendatud peamise kvaliteedivahendi läbivaatamine. Tegemist on vastastikuse eksperdi hinnanguga (talitustevaheline kvaliteedi tugirühm), mis 2009. aastal hõlmas peaaegu 100 % abikõlblikest projektidest ja programmist.

Komisjonil on aktiivne hindamisprogramm: 2009. aastal algatati 19 uut hindamist. Lõpetatud hindamiste peamised järeldused on, et kavandamine, rakendamine ja tõhusus on enamikul juhtudel heal tasemel. Tõhusust ja jätkusuutlikkust peetakse siiani kõige nõrgemateks külgedeks. ELi sekkumised toovad kaasa positiivse mõju, kuid partnerriikide osalust tuleks tõsta.

2009. aastal koostati kokku 1 548 tulemustele suunatud järelevalvesüsteemi aruannet. Võrreldes 2008. aastaga suurenes aruannete arv 24 %. 2009. aasta tulemused näitavad, et võrreldes 2008. aastaga on projektide tulemuslikkus paranenud.

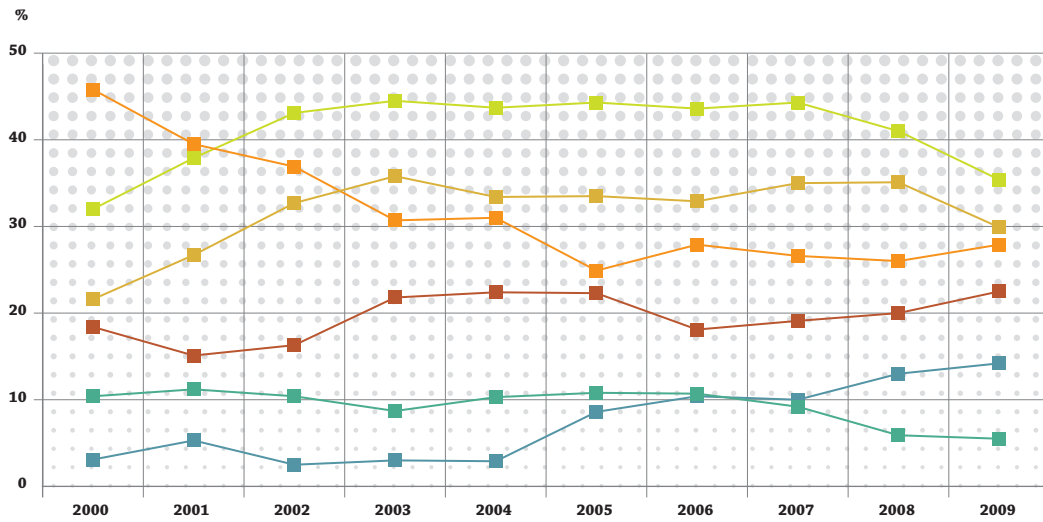
Komisjon on 2008.–2009. aasta kriiside põhjustatud probleemide lahendamisel ja vahendite võimalikult suure mõju tagamisel tegutsenud kiiresti. EL on näidanud võimekust uuendada ja kohendada oma abivahendeid vastavalt uutele väljakutsetele. Kõnealuse protsessi dünaamika on loonud uut sünergiat ja andnud paremaid tulemusi.

Komisjon jätkab tööd aastatuhande arengueesmärkide saavutamise nimel. Kõnealused eesmärgid vaadatakse 2010. aasta jooksul rahvusvahelisel tasandil suures ulatuses uuesti läbi.

JÕONIS 3

2000-2009 Vaesuse leevendamine aastatel 2000-2009
Netoväljamaksed

- LDC: vähim arenenud riigid
- OLIC: muud madala sissetulekuga riigid
- LMIC: madalama keskmise sissetulekuga riigid
- UMIC: kõrgema keskmise sissetulekuga riigid
- REGION / UNALLOC: piirkondlikud programmid ja mittesihotstarbelised vahendid
- LDC+OLIC

2000-2003. aasta Euroopa Komisjoni aruanded arenguabikomiteele (sama meetodi kohaselt: vähim arenenud riikidele ja madala sissetulekuga riikidele tehtud eraldised, sealhulgas Euroopa Investeeringuspanga eraldised / väljamaksed kokku)
 2004. aasta aruande kohane teave
 2005, 2006, 2007. aasta aruande kohane teave, mis on üle vaadatud vastavalt 2006. aastal ajakohastatud arenguabikomitee abisaajate nimekirjale
 2008. aasta aruande kohane teave, mis on üle vaadatud vastavalt 2008. aastal ajakohastatud arenguabikomitee abisaajate nimekirjale
 Esialgsed andmed 2009. aasta aruande kohta (vastavalt 2009. aastal ajakohastatud arenguabikomitee abisaajate nimekirjale)

Vahimarenenud riikidele antava abi määra vähenemist põhjendatakse peamiselt ametliku arenguabi väljamaksete suurenemisega piirkondlike ja / mittesihotstarbeliste programmidele. Nendest programmidest saavad kasu ka kõige vaesemad riigid. 2008. aastal jõustunud uues arenguabikomitee nimekirjas on mitu muud madala sissetulekuga riiki tõstetud ümber madalama keskmise sissetulekuga riikide hulka: Kamerun, Cabo Verde, India, Moldova Vabariik, Mongoolia, Nicaragua ja Kongo Vabariik.

Euroopa Komisjon

Tähtsamate osade kokkuvõte — 2010. aasta aruanne Euroopa Liidu arengu- ja välisabipoliitika ning selle rakendamise kohta 2009. aastal. Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2010.

2010 — 16 lk — 21 × 29,7 cm
 ISBN 978-92-79-16312-8
 ISSN 1831-2098
 doi:10.2783/41795

Täiendav teave väliskoostöö kohta:

Info Point External Co-operation

Väljaanded, visiidid, konverentsid
http://ec.europa.eu/europeaid/infopoint/index_en.htm

„Europe Direct” on teenistus, mis aitab leida vastused Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele

Tasuta infotelefon: (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Teatud juhtudel ei võimalda mobiilsideoperaatorid helistamist 00800 numbritele või on need kõned tasulised.

Euroopa Liidu väljaannete tellimine

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- raamatukauplustes, esitades pealkirja, väljaandja ja/või ISBNi numbrit;
- võtke otse ühendust meie müügiesindajatega;
- kontaktandmed leiate veebilehelt <http://bookshop.europa.eu> või saatke faks numbrile
+352 2929-42758

Tasuta väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- Euroopa Komisjoni esindustes ja delegatsioonides;
- kontaktandmed leiate veebilehelt <http://ec.europa.eu> või saatke faks numbrile
+352 2929-42758

Väljaannete talitus

